

Parlamentul
Republicii Moldova

Nr. 45
14 februarie 2025

**Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

De difuzat deputaților.

Spre avizare:

- Comisiilor permanente,
- Guvernului RM,
- Centrului Național Anticorupție,
- Direcției generale juridice – conform Regulamentului.

Comisiei protecție socială, sănătate și familie – în baza avizelor de prezentat raportul în Parlament.

Parlamentul
Republicii Moldova

MM nr. 01/02-11

12 februarie 2025

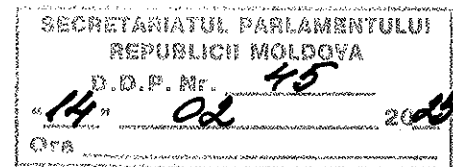
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și în conformitate cu art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează spre examinare Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte legate de pensia de urmaș pentru copiii cu dizabilități severe și persoanele cu dizabilități severe din copilărie*).

Anexă:

1. Proiectul de lege: 2 file
2. Nota de fundamentare: 6 file

Deputați în Parlament

Abalan Marcela
Veronica Mriceaș
Vitali Gavroș
Yroșu Liliiana
Miroșova Marina
Gascăleș Gelia
Grădinar Vasile
Ștețu Valerian
Cuzniț Larion
Botnaru Oleg
Leaher Mihail

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea unor acte normative
(aspecte legate de pensia de urmaş pentru copiii cu dizabilități severe și persoanele cu dizabilități severe din copilărie)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I - Legea nr. 499/1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.87-91, art.214) cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1) La articolul 2 alineatul (2) după cuvântul „supraveghere” se completează cu textul „și alocației în cazul pierderii întreținătorului”;

2) La articolul 6 alineatul (1¹) litera b) se exclud cuvintele “pentru copii”;

3) La capitolul III în denumire se exclud cuvintele “pentru copii”;

4) Articolul 9:

a) la alineatul (1) se exclud cuvintele “pentru copii”, iar cuvintele “persoana decedată” se substituie cu cuvintele “părintele decedat”;

b) alineatul (2) va avea următorul cuprins:

”(2) Alocația în cazul pierderii întreținătorului se stabilește:

a) copiilor în vîrstă de pînă la 18 ani (elevilor și studenților instituțiilor de învățămînt secundar, mediu de specialitate și superior, cu excepția învățămîntului fără frecvență, – pînă la absolvirea instituției de învățămînt respective, însă nu mai mult decît pînă la împlinirea vîrstei de 23 de ani) în cazul în care aceștia nu se află la întreținerea deplină a statului;

b) persoanelor cu dizabilități severe, din copilărie – pentru perioada în care este încadrat în grad de dizabilitate, în cazul în care aceștia nu se află la întreținerea deplină a statului.”;

5) La articolul 10 alineatul (1) se exclud cuvintele “pentru copii” și la final se completează cu textul “sau persoană cu dizabilitate severă din copilărie”:

6) Articolul 11:

a) alineatele (1)-(4) se abrogă;

b) alineatul (5) va avea următorul cuprins:

“(5) Tutorele (curatorul) are dreptul de a primi alocația pentru copil sau persoana cu dizabilități severe din copilărie care și-a pierdut întreținătorul.”

Art. II – Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, art.247) cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1) La articolul 25 alineatul (1) se completează cu litera a¹) cu următorul cuprins:

„a¹) persoanelor cu dizabilități severe, din copilărie.

2) Articolul 26 se completează cu alineatul (1²) cu următorul cuprins:

„ (1²) Cuantumul pensiei de urmaș în cazul persoanelor cu dizabilități severe din copilărie, se calculează în mărime de 75% pentru fiecare urmaș”.

Art.III – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial .

(2) Prevederile prezentei legi se aplică în cazul deceselor survenite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte legate de pensia de urmaş pentru copiii cu dizabilități severe și persoanele cu dizabilități severe din copilărie)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege este elaborat de un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, în condițiile art.47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.747/1996.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de lege a fost elaborat în temeiul petițiilor cetățenilor întru soluționarea unor deficiențe legislative.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Prezentul proiect este elaborat în contextul promovării și aplicării mecanismelor de protecție socială și a perfecționării cadrului normativ pentru asigurarea accesului la prestații echitabile pentru copii cu dizabilități și persoanele cu dizabilități severe din copilărie, care prevede:

1. asigurarea copiilor cu dizabilități beneficiari de alocații sociale de stat, care și-au pierdut întreținătorul/întreținătorii concomitent și cu alocații pentru pierderea întreținătorului.
2. asigurarea persoanelor cu dizabilități severe din copilărie beneficiari de alocații sociale de stat, care și-au pierdut întreținătorul cu pensie de urmaș sau alocație în cazul pierderii întreținătorului fără a impune o limită de vîrstă.

Prin Legea nr. 499/1999 privind alocațiile sociale de stat copiii cu dizabilități severe, accentuate și medii cu vîrsta de pînă la 18 ani beneficiază de alocație pentru persoanele cu dizabilități în mărime de 100% din pensia minimă pentru persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii (2083,40 lei, 1944,50 lei sau 1388,93 lei).

În același timp, Legea nr. 499/1999 prevede că în cazul în care persoana îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor tipuri de alocații, stabilite prin prezenta lege, cu excepția alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, acestea i se stabilește o singură alocație.

Astfel, copii cu dizabilități beneficiari de alocații sociale de stat, care și-au pierdut întreținătorul/întreținătorii, nu pot beneficia și de alocații

pentru pierderea întreținătorului (alin. (2) art. (2) din Legea nr. 499/1999).

Într-o societate cei mai vulnerabili sunt copiii cu dizabilități și persoanele cu dizabilitate din copilărie. Imposibilitatea de a beneficia concomitent de două tipuri de alocații sociale pentru două riscuri diferite (dizabilitate și pierdere a întreținătorului) aduce atingere dreptului la protecție socială, amplificând vulnerabilitatea copilului/persoanei.

Alocația în cazul pierderii întreținătorului se acordă dacă persoana decedată nu îndeplinea condițiile pentru obținerea dreptului la pensie de asigurări sociale. În cazul în care întreținătorul decedat se califica pentru pensie de asigurări sociale copilul cu dizabilități va beneficia concomitent de pensie de urmaș în condițiile Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii și de alocație pentru persoanele cu dizabilități. Cuantumul alocației în cazul pierderii întreținătorului se calculează ca 40% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă și constituie 1111,14 lei începând cu 01.04.2024.

Pentru a elimina discriminarea între copiii cu dizabilități beneficiari de alocații sociale de stat raportată la statutul întreținătorului decedat (persoană asigurată sau neasigurată) se propune modificarea alin. (2) art. (2) din Legea nr. 499/1999 prin includerea excepției referitoare la posibilitatea de a beneficia de două tipuri de alocații sociale concomitent, în cazul copiilor cu dizabilități care și-au pierdut întreținătorul.

Prin Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii pensia de urmaș se stabilește inclusiv copiilor până la vârsta de 18 ani, sau dacă își continuă studiile în instituțiile de învățământ de zi, fără a depăși vârsta de 23 ani. Din categoria copiilor copiii cu dizabilități severe au un statut aparte datorită faptului că nu-și pot realiza dreptul la studii până la 23 de ani, la muncă și sunt dependenți de un întreținător. Odată cu decesul întreținătorului copii cu dizabilități severe și persoanele cu dizabilități severe din copilărie rămân fără o sursă de existență. În acest context, se propune completarea art. 25 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 cu categoria persoanelor cu dizabilități severe, din copilărie

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prevede modificarea Legii nr. 499/1999 privind alocațiile sociale de stat și Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii în sensul acordării dreptului la:

- alocații pentru pierderea întreținătorului copiilor beneficiari de alocații sociale de stat.
- pensii de urmaș sau alocații pentru pierderea întreținătorului persoanelor cu dizabilități severe din copilărie.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este aplicabil

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul se încadrează în sistemul instituțional existent. Acordarea dreptului la prestații va fi realizată de către subdiviziunile structurale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale conform atribuțiilor și competențelor funcționale. Implementarea proiectului nu va spori esențial volumul de lucru și nu va necesita unități de personal suplimentare. În mediu per an vor fi depuse circa 55 cereri pentru a beneficia de aceste prestații.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul presupune cheltuieli financiare suplimentare în partea ce ține de stabilirea pensiei de urmaș pentru persoanele cu dizabilitate severă din copilărie și alocație pentru pierderea întreținătorului pentru copiii cu dizabilitate și persoanele cu dizabilitate severă din copilărie:

- în anul 2025, vor fi necesare cheltuieli în mărime de 927,43 mii lei;
- în anul 2026, vor fi necesare cheltuieli în mărime de 1946,84 mii lei;
- în anul 2027, vor fi necesare cheltuieli în mărime de 3063,45 mii lei.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

Acest proiect de lege va spori măsurile de protecție socială a copiilor cu dizabilități din copilărie și a persoanelor cu dizabilități severe din copilărie și va elimina discriminarea între copiii cu dizabilități beneficiari de alocații sociale de stat raportată la statutul întreținătorului decedat.

Totodată, acordarea dreptului la pensie de urmaș sau alocație pentru pierderea întreținătorului persoanelor cu dizabilitate severe din copilărie va diminua numărul persoanelor care se plasează la îngrijire instituțională după decesul părinților și respectiv se vor diminua cheltuielile statului pentru întreținerea lor și li se va garanta un venit pentru a avea un trai decent.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Datele cu caracter personal se vor prelucra în strictă conformitate cu legislația în vigoare și vor fi utilizate doar pentru acordarea dreptului la prestații.

Impactul asupra datelor cu caracter personal în contextul implementării proiectului de lege este minim. Astfel, în anumite situații va fi necesară colectarea de date sensibile referitoare la copii cu dizabilități și persoane cu dizabilități severe din copilărie.

Datele cu caracter personal vor fi gestionate în conformitate cu reglementările legale pentru a asigura confidențialitatea și securitatea acestora, fiind prelucrate cu respectarea principiului minimizării datelor și colectarea doar a informațiilor strict necesare. Pentru a preveni abuzurile, accesul ilegal sau transferul neautorizat al datelor, se vor implementa măsuri stricte de securitate, inclusiv controlul accesului la informații.

Pe perioada de stocare a datelor cu caracter personal vor fi respectate reglementările de securitate tehnică și organizatorică corespunzătoare. Datele cu caracter personal vor fi păstrate doar pe perioada necesară îndeplinirii scopurilor pentru care au fost colectate, conform legislației naționale privind stocarea și protecția datelor.

Potențialele riscuri care pot influența drepturile și libertățile beneficiarilor de prestații sociale sunt accesul neautorizat și pierderea sau modificarea datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul de lege nu influențează diferit femeile, bărbații sau minoritățile de gen. Prevederile legale se vor aplica uniform pentru toți cetățenii, indiferent de gen sau minoritate.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Dreptul la diverse forme de protecție socială atât pentru copiii cu dizabilități, cât și pentru familiile lor este recunoscut în legislația națională și în normele de reglementare. Cu toate acestea, în cele mai multe cazuri suportul oferit este insuficient. Criza economică afectează în mod direct cuantumul prestațiilor sociale. În asemenea situații, familiile care au în componența sa copii sau persoane cu dizabilități severe din copilărie au un grad mai înalt de vulnerabilitate, deoarece unul dintre părinți, în special mamele sunt nevoite să sisteze activitatea de muncă, fiind obligate să ofere asistență și suport copilului cu dizabilitate/persoanei cu dizabilitate din copilărie, iar celălalt părinte trebuie să asigure familia cu un venit suficient pentru a face față cheltuielilor familiale. Decesul unui părinte conduce la reducerea veniturilor în familie și la scăderea nivelului de trai. Respectiv, crește riscul de plasare a copiilor cu dizabilități/persoanelor cu dizabilități severe din copilărie în instituțiile sociale ale statului. Accesul la asistență

socială și prestații sociale sunt adesea percepute nu ca o protecție care să permită instrument de respectare a drepturilor copiilor cu dizabilități/persoanelor cu dizabilități severe din copilărie, ci mai degrabă ca o măsură de constrângeri bugetare. În Republica Moldova politicile de asistență socială, promovarea și dezvoltarea serviciilor calitative pentru copiii cu dizabilități/persoanele cu dizabilități severe din copilărie depind în mare măsură de posibilitățile bugetului de stat și bugetul unităților administrativ-teritoriale care este unul auster, de aceea sunt necesare măsuri de eficientizare a resurselor financiare alocate domeniului de asistență și protecție socială, astfel încât să fie asigurate respectarea drepturilor fundamentale ale acestei categorii de persoane.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege urmează a fi supus consultărilor publice în conformitate cu prevederile legale.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție în conformitate cu art. 36 din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017.

Proiectul de lege urmează a fi supus expertizei juridice în conformitate cu art. 37 din Legea cu privire la actele normative nr.100/2017 în procesul desfășurării procesului de avizare.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Lipsa actelor normative ce urmează a fi modificate sau abrogate ca urmare al adoptării proiectului de lege

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului de lege va fi în responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale conform competențelor și

atribuțiilor funcționale. Casa Națională de Asigurări Sociale va ajusta sistemul informațional "Protecția Socială" și procesele interne.

Marina MORZOVA
Deputată în Parlament